

Mit ér az ember, ha magyar?

Szabó Magda valahol úgy nyilatkozott, neki megszűnik a gondja az írással, ha tudja a befejező mondatot. Hja, a női lélek rejtelmek! Ha megengedhető nekem csupán technikai párhuzamba állni a nagy (talán legnagyobb) magyar írónővel, nos, én a satnya - hogy Pál apostol szóhasználatával éljek - az elvetélt első mondatlal küzdök. Napokig kerülgetem, fogalmazom, megrágom, kiköpöm, míg egy hajnalon kitisztul az ég, szilárdan beáll a mondat az írás elejére, s aznap el is készül a kézirat. Most, amikor a 2005. év utolsó harmadában történekről szeretnék írni amolyan évzáró jegyzetet, választhatnám a széles utat, a könnyen járhatót, amint tette (elkövette) azt a *Magyar Szó* újságírója, aki ezzel a „töményen csillogó” mondatlall kezdte év végi kommentárját: „Magunk mögött hagyunk még egy évet.” Én, mi ezt nem tehetjük, mert ilyen lapos pongyolaságot csak az engedhet meg magának, akinek az olvasó elmeállapotáról fura elképzelései vannak, esetleg önmagát veszi olvasói mintának. Vagy teszem azt, akinek jászla a Tartományi Képviselőház kasszája, vagy védnöke a Magyar Nemzeti Tanács, s ilyen mit sem számít, ha napilapjának két, (kettő!) az olvasók által keresettebb rovata van: a Közös Íróasztalunk (amely haldoklik, mióta „beleszerkeszt” az ügyeletes botkezü mozaikos) és a Magyarzó Pistike. Működik az olló, s ebben kimerül az újságírás a Délvidéken. Álmodni sem merünk arról, hogy az elmúlt év eseményeit a Magyar Szó kommentátora hogyan *érezte át, szűrte át szürkeálmányán*, amint azt az „aracsodók” (a Magyar Szó szószüleménye) teszik. Sajnos, Márai szerint ehhez némi publicisztikai érzék szükségeltetik, ami ezen a tájon hiánycikk. Ezzel - in medias res - belevágtunk és jószerivel véleményt is mondtunk az elmúlt év egyik délvidéki vonatkozású eseményéről, a Magyar Szó átszervezése körüli bonyodalmakról. Amíg ennek nincs valamirevaló eredménye, úgy tűnik, minden leírt szó az átszervezés minősítéséről nyomdafesték-pazarlás lenne.

Hogy pillanatnyilag miként is áll a Magyar Szó tudósítói szekere, példaként idézem a 2006. év első tudósítását Szabadkáról: „Az idén is vidám hangulatban, pezsgősüvegek durrogásától hangosan búcsúztatták a szabadkaiak az óévet. Több százan gyűltek össze éjfél előtt

a főtéren, hogy megnézhessek a pompás tűzijátékot, és együtt köszönthessék az újév első pillanatait. Ezúttal sem maradt el a petárdák durrogása, elnyomva szinte a két szinpad zenéjét... Szerencsére azonban a durrogás nem tartott túl sokáig” Ez a hír „azonban” közvetlen születése után jócskán *megszűretett*, a „szerencse” pedig a jó fele tudná merre inalt. Mert a jelenlétnek nem lehetett nem észre venni, hogy az önfeledt ünneplésre készülő tömeg fejvesztve menekült a Szabadság térről, képtelenség volt ugyanis különbséget tennünk a kalasnyikokvok sortüze és a petárdák robbanásai között. Ki az életét, ki a nadrágját, ki a lábát mentette. Mi, „menekültek” az éjfél-tűzijátékot tehát a környező kisutcák fedezékéből lestük, hónunk alatt szorongatva a felbontatlan pezsgősüveget, a becsomagolt poharakkal együtt. Hát ezért történhetett az, hogy „a rendőrök közbelépésére nem volt szükség”. Ui. már szétzavartak bennünket mások. „Táncolni egész este lehetett”. Ezt a mondatot viszont vesd össze a medvetáncoltatásról írott jegyzetemmel. A pezsgő talán jól jön majd az elkövetkező palicsi toleranciatalálkozóra, ha lesz rá pénz a magyar adófizetők kasszájában. Igaz, a pszichológusok azt üzenik, a tolerancia ugyan fejleszhető, de csak nagyon lassan és igen sok munkával, mivel fejlesztése egyrészt tudatosítás útján, majd az azt követő kontrollált, rendszeres, ismétlésen alapuló gyakorlás révén történhet. Magyarán, nincs gyors csodatréning! Ahogy nem lehet egy gyengébb nyelvérzékű vagy rossz hallású emberrel gyors sikert elérni a nyelvtanulásban vagy mondjuk, a hegedülésben, ugyanúgy nem lehet érzelmi intelligenciát turbó-injekciózni az emberekbe. De hát ez ismeretes a szervezőknek is, s így minden bizonytalán találkozónk kellemes lesz majd Palicson.

Közérzetünkben, mármint a délvidéki magyarságban alig állt be lényegi elmozdulás ahhoz a szinthez viszonyítva, amelyet az Aracs-antológia címadó verse (Határok szabdalta közérzet, a szerk. megj.) a bulldózer forradalom előtti időkből megjelöl, Tari István tollából. Hogy miként keseredik meg az ember szájában egy hír, amely asszociációs beütés nélkül jól hangzik, íme egy példa:

- Alakult itt Szerbiában egy vadvédelmi egyesület - ez volt a jó hír - Arka néven, amely harcot hirdetett meg a

medvetáncoltatók ellen. Eleddig egy tucatnyi medvét sikerült elhelyezni a Fruška gora szerémségi hegyvonulatában elhelyezkedő medveklinikán. Meggyötörten, csontig fogyva, tépett bundában, törött fogakkal, megcsonkított orral és fülekkel, néha vakon érkeznek az embertelen (vagy emberi?) fogságból kiszabadított mackók.

A fennmaradt 10-12 példányt már becserkésztek, s úgy tűnik sikerül hamarosan begyűjteni őket. A balkáni országok közül utolsóként itt Szerbiában.

Hogy milyen ez a medvetáncoltató mesterség, álljon itt példaként, miként tanítják be velük a hátsó lábakra ágaskodást. A földre parazsat raknak, s letakarják fémlemezsel, majd szájkosaránál fogva odahúzzák a medvét, amely rálépve az izzó bádogra, hátsó lábaira ágaskodik. Néhány ilyen lecke után a szerencsétlen mackó a lánc megrántására reflexszerűen ágaskodással védekezik.

Mondhatnánk tehát, hogy Szerbiában a medvetáncoltatásnak bealkonyult? Mondhatnánk persze, ha a december 28-i Magyar Szó nem közölné a következőket: **Udvarnokon, két szerb nemzetiségű fiatal arra kényszerített két magyar ajkú polgárt, hogy az újonnan épült pravoszláv templom előtt kiabálva skandálják: „én szerb vagyok!”, valamint imára kulcsolt kézzel mondják fel az Očenaš*-t. Ez ma már nem irritál senkit? Európa és az anyaország is csendes, újra csendes. Nekünk pedig marad a következtetések levonása, történetesen, hogy Nyugat-Balkán északi csücskén jó medvének lenni; viszont Udvarnokon és környékén megválasztották a majd százéves kérdést: **mit ér az ember (ezen a tájon), ha magyar?****

*Inkább érdekes, mint érdemes, beleolvasni a brüsszeli meghallgatás jegyzőkönyvébe. A magyar delegátus kétszer is megismételte kérdését: **miért is kellett a miloševići nacionalista politika és háborús örület 180 000 menekültjének kétharmad részét a Vajdaságban, az ország legbékésebb, határközeli részén letelepíteni? Rasim Ljajić Szerbia és Montenegró-i emberi jogi és kisebbségügyi miniszter így fakadt ki: „Hová küldtük volna őket, a Holdra?”** Azt eddig is sejtettem, hogy elég vacak országban élünk, de egy politikus indulata szükségeltetett annak felismeréséhez, hol is kezdődik ebben az országban a kies, pocsék holdbéli táj.*

Jut eszembe: a régi, szocializmusba belepréselt magyar tévének volt egy többnyire szilveszterkor sugárzott műsora, amelyben mindenki mást tesz, mint ami a mestersege. Ruttkay Éva és Kudlik Júlia bohóckodtak (és jó!!), Antal Imre oroszlánt szelidített, míg a pesti Operaház

kiválóságai muskátli-dalokat énekeltek. Ha a mai műsorokkal vetném itt és most egybe, mondhatnám: *hja, akkor még... Nem mondom, sőt azt sem, hogy ez a hasonlat nem sántít, sőt, púpos is. Mentségem talán-talán a mai események láncolatának furcsaságában van, ha van.*

Ugyanis a miniszter falat festett! Igen, Rasim Ljajić, a kisebbségügyi tárca vezetője, saját kezűleg meszelte át az újvidéki Telep magyarellenes falfirkáit. Azonnal kijelentem, hogy cselekedetét szimpatikusnak tartom, s valószínűleg mindannyian, mi potenciális falfest(öt)ést igénylők, akkor is, ha mindezt megelőzte egy olyan nyilatkozata, amelyben behemót nagyzolásként elítélte az EU-parlament jelentését a délvidéki magyar kisebbség helyzetéről. Erről az ítéletéről jut eszembe még számtalan szebbnél szebb gondolat, érzés, amelyeket csak akkor tudnék definiálni, ha Ljajić köreibe képzelhetném magam, ami nem megy. Egyrészt túl távol esik tőlem a rang és a tisztesség, másrészt felfogásbeli különbségek is akadnak. Így hát e gondolatok sem sírnak fel közvetlen születésük után, ami ismeretesen rossz jel. Azért elmondom így, nyers, kiműveletlen valóságukban: a ló két oldala, toleranciagyakorlat felső szinten, kapuzárás előtti pánik, a békát le kell nyelni, a tékozló fiú esete stb.

*Van azonban valami, amit egy-két körmondattal megcéloznék, mint egykoron Tell az almát. Maga a tett, mint említettem, szimpatikus, de egyúttal sajnálatosan szimptomatikus is. Márpedig a tüneti kezelés nem oldja meg a valós problémákat, fennáll a *Bulgakovszindróma* folytonosságának veszélye. Azt a lakást ugyanis, amelyben a Mester és Margarita című regény szerint az ördögi bál megesett, ahol Margarita megismerkedett a múlt gonosz szellemeivel, s ahol Woland élt az ördög asszisztenseivel és Behemót nevű macskájával, tavaly többször is megpróbálták átfesteni, hiába! A fehérre meszelt falakon újra és újra előtűnt a macska fekete foltja és a graffitik sem adták meg magukat, újra látشانak. Nemrég pápa is járt a lakásban, felszentelte azt, ám a riogató jelenségek maradtak, a festők és mázoló nagy bánatára. Zsákutca.*

Akkor hát mi a teendő? Tippem lenne, de ez a kérdés akkor válik a mi gondunkká, ha majd rasszista magyar nyelvű falfirkák jelennek meg bárhol is Szerbia városaiban. Mellesleg eltűnődöm hogy a ló két oldalán végzett miniszteri gyakorlat kinek is volt jó, mert mi továbbra is a fekete macska fenekét álmodjuk: Miniszter úr! Drakulálok!

Mindennek ellenére, az új évben is segítsen minket az Isten megmaradni Simeonnak.

* Očenaš = miatyánk